

Євгенія Валеріївна Болотіна,

канд. філос. наук, доцент,

ORCID 0000-0001-6939-3840

e-mail: bolotina_ddma@ukr.net;

Олена Василівна Шубна,

канд. екон. наук, доцент,

e-mail: Shubna_olena@ukr.net;

Інна Петрівна Фоміченко,

канд. екон. наук, доцент,

ORCID 0000-0002-9180-9344

e-mail: inna_fomichenko@ukr.net;

Ольга Іванівна Бойчук,

магістр,

e-mail: boythuk_fregat@ukr.net

ДВНЗ «Донбаська державна машинобудівна академія», м. Краматорськ–Тернопіль

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. В сучасних умовах економічних змін аграрний сектор забезпечує продовольчу безпеку та продовольчу незалежність країни, формує значну частину валового внутрішнього продукту та фонду споживання населення. Крім того, аграрний сектор є одним з основних бюджетотворювальних секторів національної економіки, а також займає значне місце серед секторів економіки у товарній структурі експорту, сприяє розвитку інших галузей, які поставляють засоби виробництва та споживають продукцію сільського господарства як сировину, а також надають транспортні, торговельні та інші послуги. У аграрному секторі зосереджена майже третина основних виробничих фондів, працює четверта частина населення, зайнятого у народному господарстві, виробляється понад 20% валового суспільного продукту та третина національного доходу, формується 70% роздрібного товарообігу [1].

Стрімкі зміни соціально-економічної та політичної ситуації в глобальному просторі, тенденції розвитку світового сільського господарства й необхідність забезпечення продовольчої безпеки вимагають посиленої уваги до розвитку вітчизняного аграрного сектору, що є стратегічною ланкою економічної системи країни. Нині, коли в аграрній реформі ведеться пошук оптимальних механізмів забезпечення сталого розвитку аграрного сектору, актуальним є дослідження механізму державного регулювання останнього. Аграрній галузі притаманні особливості, що позначаються на формуванні системи її державного

регулювання. Галузь є життєзабезпечувальною, адже від стану та перспектив її розвитку залежить забезпечення життєдіяльності населення країни.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Проблемам визначення ролі та місця держави у регулюванні аграрного сектору приділяли увагу у своїх наукових працях такі учені, як Г.М. Калетнік, П.Т. Саблук, О.М. Шпичак, О.Г. Шпикуляк, Б.Й. Пасхавер та інші. Питанням державної політики розвитку аграрного сектору економіки присвячували свої праці такі провідні вітчизняні та зарубіжні науковці, як, зокрема, О.М. Бородіна, А.Д. Діброва, В.В. Замікула, Н.В. Зінченко, С.М. Кваша. Але в сучасних умовах невизначеності стратегічного бачення та подальшого розвитку аграрного сектору та постійних змін законодавства, виникає необхідність подальшого обґрунтування теоретичних засад впливу держави на формування і функціонування аграрного ринку.

Метою статті є дослідження сутності та функцій державного регулювання розвитку аграрного сектору економіки України, виявлення основних особливостей, проблем функціонування в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Механізми функціонування аграрного сектору можна визначити як сукупність конкретних механізмів та системи економічних, організаційних, правових, соціально-психологічних важелів, що забезпечують ефективну взаємодію вітчизняних підприємств аграрного сектору з партнерами, споживачами, держа-

© Видавець Інститут економіки промисловості НАН України, 2025

© Видавець ДЗ "Луганський національний університет імені Тараса Шевченка", 2025

вними органами, світовими господарськими структурами на макрорівні та мікрорівні з метою підвищення ефективності їх діяльності, зовнішньоекономічних операцій, гарантування продовольчої безпеки країни. Потребу та особливості державного регулювання аграрного сектора визначає низка об'єктивних чинників: різноманітність природно-кліматичних умов; потреба у страхуванні діяльності аграрних підприємств; непостійність цін і доходів в агропромисловому виробництві, що залежить від природних факторів і кон'юнктури ринку; конкурентне середовище в аграрному секторі і високий рівень монополізації в ресурсозабезпечуючих переробних сферах; низька привабливість інвестування аграрного виробництва через специфіку відтворювального процесу; потреба екологізації сільського господарства; особливості формування соціальної інфраструктури села. Залежно від поставлених завдань, заходи державного регулювання аграрного сектора можна поділити на такі: міжгалузеві, які регулюють важливі макроекономічні пропорції; галузеві, орієнтовані на вирішення проблем галузей аграрного сектора; товарні, які визначають ринкові механізми щодо того чи іншого продукту; функціональні, спрямовані на реалізацію ключових функцій державного регулювання аграрного сектора (інвестиційні, соціально-економічні, наукові, технічні, інноваційні, природоохоронні та ін.); регіональні, що містять комплекс заходів впливу держави на стан аграрного сектора окремих областей і регіонів.

Застосування цих важелів у окремих країнах здійснюється по-різному. Якщо, наприклад, для країн Кошишнього СРСР характерна державна підтримка слабких неприбуткових господарств, то в США підтримку має ефективне високотоварне виробництво (близько половини субсидій отримують 15 відсотків великих фермерських господарств) [2].

В силу своїх специфічних особливостей, циклічності виробництва сільське господарство не може в повній мірі і на рівних умовах брати участь у міжгалузевій конкуренції. Тому сільське господарство вимагає проведення активної і специфічної аграрної політики для збереження і розвитку цього важливого сектору економіки. Аграрна політика має багатовікову історію, в тому числі і державного регулювання, але саме зараз як теоретично, так і в плані реальної політики усвідомлено, наскільки важлива така аграрна політика та її державне регулювання. Перш за все, слід підкреслити дві основні тези – аграрний сектор в економічному плані не є самодостатньою галуззю, а продовольчий ринок саморегульованим.

Як галузь економіки, аграрний сектор забезпечує населення продовольством, галузі промисловості сільськогосподарською сировиною та є основою безпеки країни, збереження сільського населення, його способу життя, забезпечення охорони природного ландшафту і навколишнього середовища. Виходячи з цього, роль аграрного сектора слід розглядати з різних позицій і, перш за все, з економічної, соціальної, екологічної та політичної (рис. 1).

Рис. 1. Основні сфери впливу аграрного сектору економіки України

Джерело: складено авторами на основі [3]

В умовах сучасної ринкової економіки узгодження інтересів економічних агентів аграрного сектору досягається за допомогою їх стимулювання і мотивації, які здійснюються з використанням ринкових і державних форм регулювання. Необхідне посилення державного регулювання аграрного сектора в тісній взаємодії з розвитком підприємництва, що забезпечує саморегулювання на мезо- і мікро рівнях. При цьому державне регулювання має створювати умови для адаптації товаровиробників до ринку.

Як показує світовий досвід, необхідність державного регулювання аграрного сектора зумовлена рядом об'єктивних причин. По-перше, від стану даної галузі значною мірою залежить продовольча безпека кожної держави. Від кількості та якості про-

дуктів харчування залежать здоров'я нації, її трудовий, інтелектуальний потенціал. По-друге, першочерговим завданням кожної держави є забезпечення добробуту свого народу, що потребує перетворення аграрного сектора в життєздатну і процвітаючу галузь економіки, адже продукти харчування становлять найпершу потребу життєдіяльності. По-третє, характерним для розвинутих країн є надлишок пропозиції сільськогосподарської продукції над попитом, що вимагає втручання держави в процес ціноутворення з метою забезпечення більш-менш стабільних цін та сприятливого режиму торгівлі. Основні ланки державного регулювання аграрного сектора країн із ринковою економікою за результатами узагальнення відображені на рис. 2.

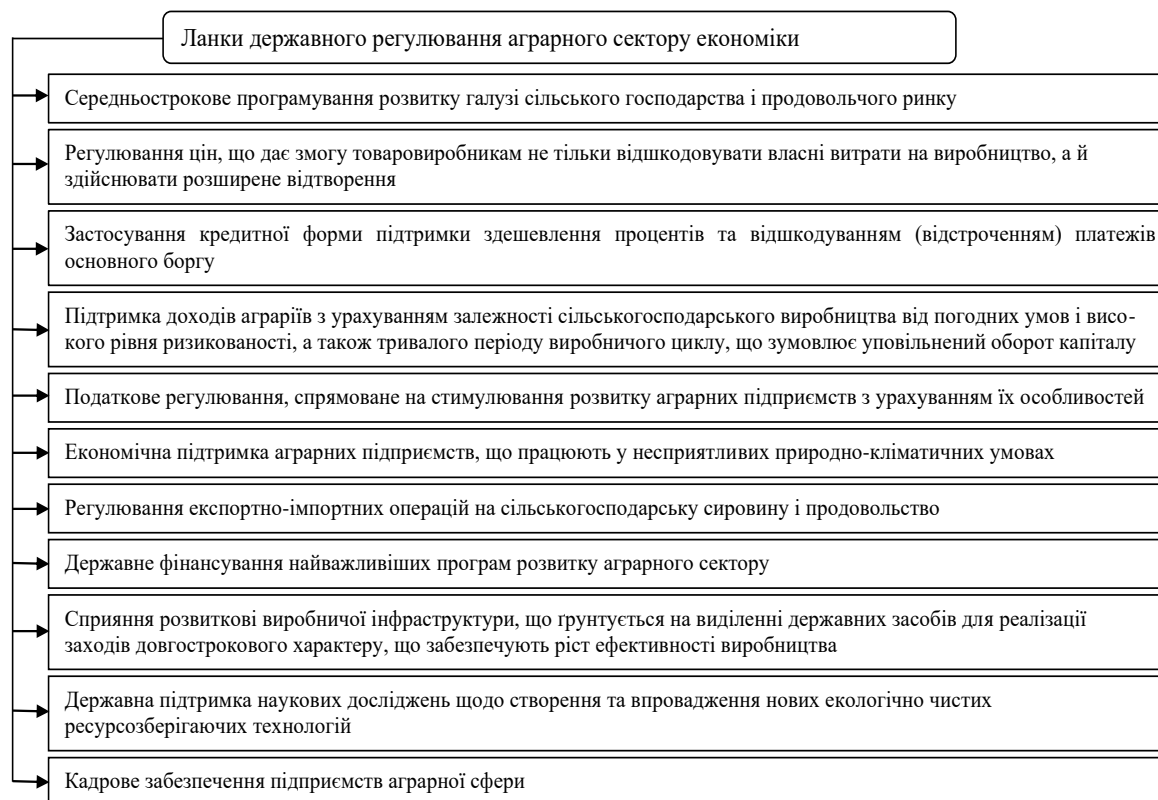

Рис. 2. Основні ланки державного регулювання аграрного сектора у країнах з ринковою економікою

Джерело: складено авторами на основі [4]

Метою державного регулювання є формування та реалізація аграрного потенціалу задля забезпечення сталого розвитку аграрного сектору в контексті досягнення економічної та екологічної безпеки держави. Мікроекономічний аналіз розглядає внутрішній стан і потенціал аграрного сектору, макроекономічні дослідження передбачають вивчення його у взаємодії з іншими секторами економіки та їхнього впливу на економіку в цілому. Процес кругообігу матеріальних та фінансових ресурсів, що регулює розвиток аграрного сектору, здійснюється під контролем і за участі основного інституційного суб'єкта – держави, яка регулює земельні відносини, одержує податки й збори, натомість здійснює на їхню користь трансфертні платежі, субвенції та дотації, фінансує державні програми.

Державне регулювання має забезпечити створення міцної матеріальної основи для зростання добробуту народу, підтримку балансу соціально-економічних інтересів різних верств населення, збереження цілісності територіального простору країни.

Важливою подією у формуванні підвалин сталого розвитку в Україні та її аграрному секторі зокрема, став Указ Президента «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» від 12.01.2015 року.

Дана стратегія визначила цілі та показники їх досягнення, а також напрямки й пріоритети розвитку країни. Метою реформ визначено досягнення європейських стандартів життя та гідного місця Україні в світі. Завершено роботу з обґрунтування цілей сталого розвитку до 2030 р. з врахуванням ухвалених на Саміті ООН зі сталого розвитку 17 глобальних Цілей сталого розвитку, відповідних завдань та показників для моніторингу досягнення цих цілей, що знайшло відображення у відповідному Указі Президента України [5].

Найбільш пріоритетними цілями сталого розвитку ООН для забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки України є: сприяння поступальному всеохоплюючому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх; створенню стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям; подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства [6].

За цільовою ознакою заходи державної підтримки розвитку аграрного сектору з врахуванням цілей сталого розвитку можна поділити на такі групи (рис. 3).

Рис. 3. Узагальнена схема державної підтримки аграрного сектору

Джерело: складено авторами на основі [7]

В цілому необхідною є розробка пакету законодавчих та нормативних документів, що визначають засади діяльності в умовах сталого розвитку відповідно до базових вимог та стандартів регламентів Незалежної сільськогосподарської практики, прийнятої ЄС. В цілому побудова моделі сталого, безпечного й ефективного аграрного сектору у контексті загальної екологізації виробництва [8] вимагає посилення державного регулювання даної сфери з метою досягнення високого рівня таких індикаторів прогресу, як забезпечення продовольчої безпеки, захист навколишнього середовища, економічний та соціальний розвиток.

Сталий розвиток аграрного сектору за сучасних умов неможливий без забезпечення екологічної безпеки, яка є одним з найважливіших компонентів національної безпеки. З метою забезпечення сталої екологічної ситуації в процесі агропромислового виробництва, на нашу думку, є необхідним формування, фінансування і реалізація цільових державних і регіональних програм, направлених на розвиток органічного сільського господарства, раціональне використання земельних ресурсів, підвищення якості продовольства і охорону навколишнього природного середовища [9]. Таким чином, можна виділити два види підтримки: пряма підтримка (надання підтримки у вигляді бюджетних субсидій – дотації на продукцію, пільгові кредити на період конверсії);

непряма підтримка (заходи, спрямовані на надання допомоги у проходженні сертифікації, проведенні лабораторних досліджень, заходів з надання інформаційно-консультаційних послуг, страхування).

У зарубіжних країнах, зокрема, в країнах Європейського Союзу передбачені різні заходи державної та регіональної підтримки розвитку органічного сільського господарства [10]. У наданні підтримки органічним виробникам велику роль відіграють і громадські організації.

Так, фермери Німеччини протягом дворічного періоду становлення органічного сільського господарства отримують підтримку з декількох джерел фінансування від Уряду ЄС, а також своїх федеральних земель в загальному обсязі 200 – 400 євро на 1 га сільськогосподарських угідь. Після закінчення двох років сума допомоги знижується до 100-200 євро на 1 га. Але і цей обсяг підтримки досить істотний: до 40% в структурі валового доходу екологічних ферм в Німеччині становлять державні субсидії і дотації. Однак механізми отримання державних дотацій різняться. Так, у деяких країнах виділяються субсидії і дотації в процесі переходу на органічне сільськогосподарське виробництво (Франція, Великобританія, Греція, Німеччина), а в більшості країн державна допомога у вигляді дотацій і субсидій в основному орієнтована на господарства, які вже займаються органічним виробництвом [11].

Органічне сільське господарство знижує потребу в невідновлюваних джерелах енергії за рахунок зменшення застосування агрохімічних засобів (які виробляються з використанням великої кількості викопного палива), а також сприяє пом'якшенню парникового ефекту.

Отже, основні теоретико-методологічні положення забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки мають базуватися на імперативах концепції сталого розвитку, теорії суспільного добробуту, загальної теорії безпеки, а також на низці державних концептуальних положень, зокрема: Концепції збалансованого розвитку агроєкосистем в Україні на період до 2025 року; Концепції національної екологічної політики України на період до 2020 року; Основних напрямів державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки тощо.

Держава як основний інститут регулювання суспільної діяльності людей покликане координувати і балансувати взаємовідносини між суб'єктами економічних і суспільних відносин, забезпечувати цілісність, життєздатність і безпеку суспільства. Одночасно саме держава виступає виразником і знаряддям здійснення національних інтересів, захищає права особистості, сім'ї, суспільства в цілому. Державне регулювання виконує також важливі функції консолідації суспільства, забезпечуючи механізми узгодження інтересів різних суб'єктів економічної та політичної діяльності, запобігаючи і нейтралізуючи можливі соціальні конфлікти.

Ряд системо утворюючих функцій, що забезпечують єдність економічного простору, держава виконує завжди. Це пов'язано перш за все з регулюванням грошового обігу, прав власності, підтримування правопорядку, зовнішньоекономічних відносин, забезпечення національної безпеки, захисту навколишнього середовища та ін. В умовах ринкової економіки до числа системо утворюючих відносяться також функції забезпечення конкуренції, регулювання монополій, захисту прав споживачів, виробництва суспільних благ та тощо.

Державне регулювання аграрного сектору забезпечує участь держави в ринкових процесах на правах суб'єкта ринкових відносин. Основою державного регулювання аграрного сектору є економічний і правовий захист сільськогосподарських товаровиробників.

Державне регулювання аграрного сектору за характером - це складний механізм, що включає інструменти впливу на доходи фермерів, структуру сільськогосподарського виробництва, аграрний ринок, зі соціальною структурою села, міжгалузеві і міжгосподарські відносини з метою створення стабільних економічних, правових і соціальних умов для розвитку сільського господарства і всього АПК, задоволення потреб населення в якісних продуктах харчування, охорони навколишньої середовища.

У ринковій системі господарювання державне регулювання не спрямоване на подолання періодичних аграрних криз, а також вияви державної підтримки фермерам. Завдяки державному регулюванню аграрного сектору провідним капіталістичним країнам вдалось зробити ривок в його розвитку, стимулювати науково-технічний прогрес, а також сприяти зміцненню соціальної сфери на селі.

Для позначення ролі держави в розвитку аграрного сектору в економічній літературі використовують терміни «державне регулювання» і «державна підтримка», часто не проводячи між ними чіткого розмежування. Окремими вченими державне регулювання визнається частиною державної підтримки. На наш погляд, слід більш строго визначати співвідношення між зазначеними поняттями.

За визначенням Охріменко І.В. «державна підтримка ... являє собою свідоме створення економічних і правових умов, стимулів» для розвитку об'єкта підтримки, «а також вкладення в нього матеріальних і фінансових ресурсів на пільгових умовах» [12].

Метою державного регулювання та функціонування розвитку аграрного сектору є забезпечення населення продуктами харчування, а також іншими товарами з сільськогосподарської сировини в поєднанні з вирішенням соціальних та економічних проблем в умовах становлення ринкових відносин і багатогатості економіки [13].

Держава в особі відповідних органів управління виконує такі функції з регулювання розвитку аграрного сектору: визначає пріоритетні напрями розвитку та пріоритетні напрями спрямування інвестицій на його розвиток; регулює земельні відносини; здійснює заходи щодо стабілізації продовольчого постачання; здійснює підтримку пріоритетних галузей і сфер аграрного сектору через пряме бюджетне фінансування, механізм дотацій, цільове субсидіювання; сприяє здійсненню процесів роздержавлення, приватизації та розвитку нових форм господарювання; встановлює механізм формування державних замовлень та контрактів на поставку до державних фондів сільськогосподарської продукції та сировини; здійснює індикативне планування розвитку аграрного сектору; регулює ціни на деякі види продовольства; визначає рівень орієнтовних закупівельних стартових цін і механізмів їх індексації відповідно до інфляційних процесів [14].

Хоча аграрний сектор є ризиковою сферою господарювання з повільним оборотом, проте підтримка з боку держави, може допомогти покращити його стан в країні. Забезпечити таку підтримку держава може у вигляді: регулювання цінової політики; підтримки доходів сільськогосподарських товаровиробників; здешевлення вартості кредитів виділення землі та створення нових потужностей; створення економічних та правових основ ефективного функціонування галузі; захисту вітчизняного товаровиробника; стимулювання матеріальної зацікав-

леності виробників у збільшенні виробництва високоякісної продукції; просування продукції на зовнішні ринки; підтримки, в тому числі і за рахунок коштів державного бюджету, наприклад, у вигляді дотацій, які спрямовувалися б на зростання конкурентоспроможності галузі [15].

Проте в Україні спостерігається низька віддача від надання дотацій, оскільки відбуваються порушення у використанні бюджетних коштів. Крім того, великі аграрні підприємства мають можливість вчасно отримувати необхідну інформацію і доступ до структур, які займаються розподілом державних фінансових ресурсів. Тому недостатньо тільки виділити кошти з державного бюджету, а потрібно ще посилити контроль і відповідальність за цільовим і ефективним використанням бюджетних коштів.

Також для того, щоб покращити стан аграрного сектора, необхідно для кожної галузі розробити комплексну програму виходу із кризової ситуації в залежності від стану її економіки, значення для продовольчого забезпечення населення, кількості необхідних дотацій, ефективності капітальних вкладень, а також природо-екологічних умов [16].

Висновки. Отже, державне регулювання і підтримка розвитку аграрного сектора повинна здійснюватися за допомогою таких заходів як регулювання цінової політики, підтримки доходів сільськогосподарських товаровиробників, стимулювання матеріальної зацікавленості виробників у збільшенні ви-

робництва якісної продукції та підтримання конкурентоспроможності галузі за рахунок державного бюджету.

Пріоритетна роль державного регулювання не применшує значення ринкової самоорганізації в забезпеченні структурної перебудови економіки і переходу до стійкого зростання. Державне регулювання не підміняє підприємницьку ініціативу, а покликане створити умови для приватної інвестиційної активності та економічного підйому, пов'язаний з широким освоєнням нових перспективних технологій на засадах ринкової конкуренції. Держава допомагає формуванню конкурентоспроможних господарюючих суб'єктів, які в змозі працювати на внутрішньому і світовому ринках в умовах жорсткої конкуренції, концентрувати ресурси на перспективні напрями оновлення виробництва.

Перспективи розвитку органічного сільського господарства як ефективного напрямку сталого розвитку аграрного сектору цілком і повністю обумовлені напрямами державної підтримки процесу екологізації аграрної сфери. Воно забезпечує надійну стійкість у довгостроковій перспективі, адже виробник органічної продукції у досягненні високої родючості ґрунтів, вирішенні проблем зі шкідниками тощо покладається на встановлення екологічного балансу, а економічний ефект сільськогосподарських інтервенцій носить середньо – та довгостроковий характер.

ЛІТЕРАТУРА

1. Болдусв М. В. Напрямки реформування системи управління АПК на регіональному рівні. *Економіка і держава*. 2007. № 7. С. 63–65.
2. Осташко Т. О. Аграрні трансформації в перехідних економіках: перспективи для України. *Економіка і прогнозування*. 2003. № 1. С. 59–69.
3. Діброва А. Д. Удосконалення державного регулювання сільськогосподарського виробництва в Україні. *Економіка АПК*. 2009. № 7. С. 44–48.
4. Стегней М. І. Сучасні напрями забезпечення сталого розвитку сільських територій: європейський досвід і українські реалії. *Актуальні проблеми економіки*. 2013. № 3. С. 125–132.
5. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>
6. Цілі сталого розвитку в Україні. *Організація Об'єднаних Націй в Україні*. URL: http://un.org.ua/images/SDGs_NationalReportUA_Web_1.pdf
7. Єдина комплексна стратегія та план дій розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на 2015–2020 роки. URL: <http://minagro.gov.ua/node/16025>
8. Калінчик М. В. Економіко-екологічна стратегія розвитку аграрного сектору: постановка проблеми. *Агросвіт*. 2016. № 3. С. 3–7.
9. Шкуратов О. І. Методологічні основи формування системи екологічної безпеки в аграрному секторі економіки. *Збалансоване природокористування*. 2016. № 1. С. 153–158.
10. Тодорюк С. І. Екологічні перспективи в реалізації концепції сталого розвитку аграрного сектору України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2014. № 14. С. 106–109.
11. Шульга О. А. Екологічні проблеми аграрного сектору України у контексті реалізації екологічної політики держави. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2014. № 3. С. 213–216
12. Охріменко І. В. Аналіз аграрного ринку на основі модельних підходів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2011. № 6. С. 29–32.
13. Мішенін С. В., Косодій Р. П. Соціально-економічні та екологічні напрями розвитку сільських територій. *Економіка АПК*. 2005. № 5. С. 98–105.
14. Рябоконт В. П. Організаційні напрями соціально-економічних перетворень в аграрному секторі. *Економіка АПК*. 2005. № 6. С. 110–116.
15. Шпичак О. М. Економічні проблеми реформування АПК України. *Стенограма Других Всеукраїнських зборів вчених економістів-аграрників*. Київ: ІАС УААН, 2006. С. 135–138.
16. Колінік Т. В. Державне регулювання діяльності в АПК. *Економіка АПК*. 2007. № 3. С. 22.

17. Олійник Н. М. Ринкові перспективи розвитку агропромислового комплексу Південного регіону України. *Економічний вісник Донбасу*. 2016. № 2 (44). С. 144–148.

Надійшла до редакції 14.07.2025 р.

Прийнята до друку 11.08.2025 р.

REFERENCES

1. Bolduev, M. V. (2007). Directions for reforming the management system of the agro-industrial complex at the regional level. *Ekonomika i derzhava*, 7, 63–65 [in Ukrainian].
2. Ostashko, T. O. (2003). Agrarian transformations in transition economies: Prospects for Ukraine. *Ekonomika i prohnosuvannia*, 1, 59–69 [in Ukrainian].
3. Dibrova, A. D. (2009). Improving state regulation of agricultural production in Ukraine. *Ekonomika APK*, 7, 44–48 [in Ukrainian].
4. Stehnei, M. I. (2013). Modern directions for ensuring sustainable development of rural territories: European experience and Ukrainian realities. *Aktualni problemy ekonomiky*, 3, 125–132 [in Ukrainian].
5. President of Ukraine. (2019, September 30). *On the Sustainable Development Goals of Ukraine for the period up to 2030: Decree of the President of Ukraine No. 722/2019*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> [in Ukrainian].
6. United Nations in Ukraine. (n.d.). *Sustainable Development Goals in Ukraine*. http://un.org.ua/images/SDGs_NationalReportUA_Web_1.pdf [in Ukrainian].
7. Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine. (n.d.). *Unified comprehensive strategy and action plan for the development of agriculture and rural areas in Ukraine for 2015–2020*. <http://minagro.gov.ua/node/16025> [in Ukrainian].
8. Kalinchyk, M. V. (2016). Economic and ecological strategy for the development of the agrarian sector: Problem statement. *Agrosvit*, 3, 3–7 [in Ukrainian].
9. Shkuratov, O. I. (2016). Methodological foundations for forming a system of ecological safety in the agrarian sector of the economy. *Zbalansovane pryrodokorystuvannia*, 1, 153–158 [in Ukrainian].
10. Todoruk, S. I. (2014). Environmental prospects in the implementation of the concept of sustainable development of the agrarian sector of Ukraine. *Investysii: praktyka ta dosvid*, 14, 106–109 [in Ukrainian].
11. Shulha, O. A. (2014). Environmental problems of the agrarian sector of Ukraine in the context of the implementation of state environmental policy. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*, 3, 213–216 [in Ukrainian].
12. Okhimenko, I. V. (2011). Analysis of the agrarian market based on model approaches. *Investysii: praktyka ta dosvid*, 6, 29–32 [in Ukrainian].
13. Mishinin, Ye. V., & Kosodii, R. P. (2005). Socio-economic and environmental directions of rural development. *Ekonomika APK*, 5, 98–105 [in Ukrainian].
14. Riabokon, V. P. (2005). Organizational directions of socio-economic transformations in the agrarian sector. *Ekonomika APK*, 6, 110–116. [in Ukrainian].
15. Shpychak, O. M. (2006). Economic problems of reforming the agro-industrial complex of Ukraine. In *Stenohrama Druhykh Vseukrainskykh zboriv vchenykh ekonomistiv-ahramnykiv* (pp. 135–138). IAE NAAS [in Ukrainian].
16. Kolinik, T. V. (2007). State regulation of activities in the agro-industrial complex. *Ekonomika APK*, 3, 22 [in Ukrainian].
17. Oliyuk, N. M. (2016). Market prospects for the development of the agro-industrial complex of the Southern region of Ukraine. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu*, 2 (44), 144–148 [in Ukrainian].

Received: 14.07.2025

Accepted: 11.08.2025

Болотіна С. В., Шубна О. В., Фоміченко І. П., Бойчук О. І. Особливості державного управління розвитком аграрного сектору економіки України

У статті розглянуто заходи державного регулювання аграрного сектора, можливі напрями його підтримки з боку держави, проаналізовано політику інших держав щодо розвитку власного аграрного сектора економіки. Досліджено основні сфери впливу аграрного сектору економіки України. Визначено основні ланки державного регулювання аграрного сектора та заходи з його державної підтримки. Встановлено основні підходи до формування державної політики розвитку сфери агропромислового комплексу, які передбачають підвищення рентабельності виробництва, реалізації експортного потенціалу країни, поліпшення інвестиційного клімату, підвищення конкурентоспроможності сільського господарства, удосконалення законодавчої бази, інноваційний розвиток.

Ключові слова: аграрний сектор економіки, державне регулювання, аграрна політика, інфраструктура продовольчого ринку, заходи державної підтримки, органічне сільське господарство, ринкове середовище, державна політика.

Bolotina E., Shubna O., Fomichenko I., Boythuk O. Peculiarities of state management of the development of the agrarian sector of the economy of Ukraine

The article examines measures of state regulation of the agrarian sector, possible directions of its support from the state, analyzes the policy of other states regarding the development of their own agrarian sector of the economy. The main spheres of influence of the agrarian sector of the economy of Ukraine were studied. The main links of state regulation of the agricultural sector and measures for its state support are defined. The main approaches to the formation of the state policy for the development of the agro-industrial complex have been established, which include increasing the profitability of production, realizing the country's export potential, improving the investment climate, increasing the competitiveness of agriculture, improving the legislative framework, and innovative development.

Keywords: agrarian sector of the economy, state regulation, agrarian policy, food market infrastructure, state support measures, organic agriculture, market environment, state policy.